

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๔

ความทุกข์ของพระกรรมฐาน

มันหนาวยังไง มันหนาวอากาศฝนจะตกหรือมันหนาวอะไร ดูเหมือนฝนจะตกนะ เย็นแบบฝนจะตก ฝนตกหน้านี้หนาวมาก ไม่ได้เหมือนหน้าฝนธรรมดา หน้าฝนธรรมดาฝนตกนี้ก็หนาวธรรมดา แต่ตกหน้านี้ อู๊ยหนาวจริง ๆ จนตัวสั่นไปได้เลย หน้าเดือนอ้ายเดือนยี่ที่มันต่อปีใหม่ปีเก่า รู้สึกว่ามันหนาวจริง ๆ เรานี้อาจจะพูดว่าโดนทุกปี คือหน้านี้ออกเที่ยวแล้ว ออกเที่ยวอยู่ตามป่า แต่ยังไม่ได้อุ่น ถ้า อุ่นจะเป็นเดือนมีนา เมษา ที่เป็นหน้าร้อน เข้าไปอยู่ในถ้ำเย็นดี มีนา เมษา เป็นหน้าร้อน เราไปอยู่ตามถ้ำเย็นสบาย ๆ หน้านี้ยังไม่ได้อุ่นทางภูเขาเข้าถ้ำอะไร ถึงขึ้นภูเขาก็ออยู่หลังเขาเสียไม่ได้ อยู่ในถ้ำ นี่ละฝนพาดลงมา โธ พิสิกพิลันจริง ๆ ตัวสั่นเลย ยังหนุ่มอยู่นะ ชัดลงมาบ้างที่กลางคืนตึกสัจด์ มันเอาแบบปิดประตูตีหมาเที่ยววะ ชี้ทะเล็ก ไม่มีทางออก

ฝนพาดลงมาตอนกลางคืนหนึ่งตีสอง โอ๊ย มุ้งกับกลดนี้ไหลเลย คนอยู่ในมุ้งเอาของใส่เข้าไปในบาตร ปิดฝาบาตรเท่านั้นแหละ ปล่อยให้มันตก กลดไหลออกมา มุ้งไหลออกมา มุ้งเรียกว่าเป็นฝักัน เอามุ้งเป็นฝักัน ตกลงมาก็ไหลเรื่อย ๆ หน้านี้ละ เราจึงได้จำได้มันหนาวจริง ๆ ฝนหน้านี้ มันไม่ใช่หนาวหน้าหนาว หน้าฝนหน้านี้ โธ จนขนาดตัวสั่นได้นะ มันโดนแทบทุกปีหน้านี้ เพราะระยะนี้เป็นระยะที่เข้าป่าเข้าเขาแล้ว ถ้าตกกลางวันก็ค่อยยังชั่ว ตกกลางวันเรามองหาอะไร ๆ มันก็เห็น หาทางไปทางมาได้ ถ้าตกกลางคืนนี้ โห ต้องอยู่ในมุ้งออกไม่ได้เลย แล้วแต่จะตกเมื่อไรนี่ฝน

บางทีเสื่อมากัดควายอยู่ข้างมุ้งก็มี กลางคืนนะ ห่างกันจะประมาณสัก คืออันนี้มันก็ดัง เราอยู่ที่นี่ป่า ที่นี้ควายมันก็อยู่ริมน้ำอูน แต่อูนี่หมายถึงอูนในภูเขา นะ ไม่ใช่ น้ำอูนที่ออกมาพรรณา น้ำอูนที่อยู่ภูเขา ควายก็หากินตามประสาของมัน หน้าแล้งเขาไม่ได้ผูกมัดพวกสัตว์ เขาปล่อยตามทุ่งตามนาไป เพราะไม่มีใครขโมยใคร เขาไม่ค่อยสนใจ ต่างคนต่างปล่อยก็ยั่วเยี้ยอยู่ตามป่าตามทุ่งนา ที่นี้เสื่อกลางคืนละซี เสื่อมันอยู่ในภูเขา มันหากินสัตว์บ้าน มันกินง่ายกว่าสัตว์ป่า สัตว์ป่ามันระวัง ไม่ได้กินมันง่าย ๆ แต่สัตว์บ้านเข่อซ่า เพราะมันอาศัยอำนาจมนุษย์ เอานิสัยมนุษย์ไปใช้ เสื่อจึงกัดกินได้ง่าย มันไม่ระวัง คือสัตว์บ้านไม่ระวังอะไรนะ สัตว์ป่า โอ้ คล่องตัวตลอดเวลา ผิดกันนะ

เวลาฝนตก ฟังเสียงควายร้องอ้อ ๆ อยู่ที่นี่ อะไรกันอีกที่นี้ น่า ออกก็ออกไม่ได้นี่จะว่าไง ฝนก็ตก จนกระทั่งเข้าแล้วไปดูควายมันถูกเสื่อโคร่งใหญ่กัด มันตกลงไปฝั่งอูนทางโน้น มันก็ตะเกียกตะกายข้ามไปทางนั้น บ้านคนอยู่ทางฝั่งทางนั้น ที่นี้เจ้าของเขาเห็นลูกมันนั่นแหละวิ่งเข้าในบ้าน คือเสื่อกัดแม่มัน ลูกกลัวเลยวิ่งเข้าในบ้าน เจ้าของเขา

ทราบเขาก็ตามออกมา ตามออกมาก็มาเจอควายตัวนี้ มันอยู่ฝั่งทางนั้น เขาก็มาก่อกอง ฟืนทางนี้ พอฝนตกหยุด ฝนหน้านี้ตกธรรมดาไม่นานนักมันก็หยุด เขาก็มาก่อฟืนก่อไฟที่นั่น ฟากอุททางนั้น

ควายมันตกจากฝั่งอุทที่เราอยู่ ตกไปทางน้ำก็ตะเกียกตะกายข้ามไปฝั่งอุททางนั้น เป็นฝั่งทางบ้านของมัน ทีนี้เสือกก็ไม่กล้าตามเข้าไป ประกอบกับเจ้าของเขามาก่อไฟให้มันอยู่นั้น พอก่อไฟให้สัตว์แล้วเสือกมันก็กลัว กลัวคนจะตักยิงอยู่นั้น ความหมายว่าจั้น มันก็เลยไม่กล้า แต่มันก็กลับไปกลับมาอยู่ฝั่งนี้ ฝั่งที่เราอยู่นี้แหละ มันไม่กล้าลงข้ามไปทางนั้น กลับไปกลับมาจนสว่างมันถึงหนี ไปมีแต่รอยเสือกแหลกหมด คือ มันไม่กล้าข้ามไปนั้น น้ำก็ไม่มากแต่มันกลัวคนต่างหาก เพราะเจ้าของเขาออกมาเจอควายเขาแล้ว เขาก็มาก่อไฟให้ควายเขา ก่อไฟอยู่ข้าง ๆ ควายแล้วเขาก็กลับไปบ้าน เสือกมันเลยกลัวไม่กล้าลงไปกัดควายซ้ำอีกนะ

ตื่นเข้าไปดูนี้ โอ้ย รอยเสือก มันเป็นรอยคนไปเลยนะ เป็นทางคนเลย มันกลับไปกลับมาอยู่อย่างนั้นแหละริมฝั่ง ฝนตกแล้วมันก็เหยียบรอยฝนตกนั้นมันก็แหลกไปหมดเลย เราก็ออยู่ข้างนี้ เสือกก็อยู่นี้ ฝั่งคนก็อยู่นี้ มันอยู่ใกล้ ๆ กับเรา แต่ฝนตก มันไม่กล้ามาทางนี้นะ มันคงจะทราบที่เราอยู่ที่นี่ด้วย แต่กลางคืนมันก็ไม่กลัว พุดถึงฝนตกออกไม่ได้ โถ เปียกหมดจริง ๆ ฝนตกใส่มุ้งไหลลง ๆ อันนี้เราพุดเพียงเอกเทศ มันโดนอยู่เรื่อย ๆ แทบจะไม่เว้นแต่ละปี เพราะฝนตกหน้านี้ก็พอดีเราอยู่ในป่า ๆ

ถ้าเป็นเดือนมีนา เมษา ไปแล้วส่วนมากมักจะขึ้นถ้ำ หรือไม่ขึ้นก็มีอะไรมุง เอาหญ้ามาก็ดับมามุงหรือเอาอะไรมามุงก็แล้วแต่พออยู่ได้ ถ้ำหน้านี้ไม่สนใจเครื่องมุงเครื่องบังอะไรละ เพราะไม่ใช่หน้าฝน แต่เวลามันฟาดลงมานั้นซี พิลึก หนาวจริง ๆ จนจำได้ชัดว่าหนาวจนตัวสั่นเลย ฝนตกหน้านั้นนะ ฝนตกอยู่นอกมุ้งเราอยู่ข้างในหนาวจนตัวสั่น เราไม่ได้ออกไปถูกฝนนะ ยิงไปถูกฝนด้วยแล้วก็ยิงหนาวใหญ่ กลดไม่มีความหมายเลยแหละ เวลาฝนตกมาก ๆ ลมซัดลงมานี้ดีไม่ตีกลดหลุดมือ ตอนเช้าหลงกัน ดูเหมือนธรรมลือองค์หนึ่งนะที่ออกไปจากที่ไหน

ธรรมลือวิ่งตามไปไหนเหมือนปลิงนะ เกาะติดเลย ไปไหนธรรมลือนี้ พอดีเราไปจากหนองผือหรือใจ ฝนตกตอนเช้าพอสว่างได้เวลาฝนตก ต่างคนต่างบิณฑบาตคนละหมู่บ้าน มีอยู่สองสามบ้านแถวนั้น ตอนอยู่อำเภอกวาง หลงกันเลย ฝนตกขนาดนั้น ตกหนักจริง ๆ ไม่ใช่ธรรมดา น้ำนี้เจ็งไปหมดเลยตอนเช้า พอดีเวลาออกบิณฑบาต เราก็มไม่ทราบจะทำยังไง ฝนก็ตกกำลังจะออกบิณฑบาต ก็เลยเอาของบริวารเล็กน้อยเอาฟางมาวางกลบเสร็จแล้วก็ออกบิณฑบาตตากฝน องค์หนึ่งไปบ้านหนึ่ง องค์หนึ่งไปบ้านหนึ่ง หลงทิศกัน วันนั้นออกไปธรรมลือวิ่งตามเกาะติด คราวนั้นดูเหมือนจะมีถึงสามลือองค์มั้ง

ถ้าธรรมดาไปกับเราไม่ได้นะ เราจะไปแต่องค์เดียว ๆ ตอนนั้นออกจากห้องผิอพระ
เกาะติดละซี รู้นี่

หลงทิศ วันนั้นเราไม่รู้จะทำยังไง เขาก็เลยนิมนต์ให้ฉันในบ้านเขาเลย พระ
บิณฑบาตกลับมาจนกระทั่งเกือบ ๑๐ โมงแล้ว คนก็วิ่งมาบอก พระกำลังรอท่าน
อาจารย์อยู่ที่ถ้าโน่น ไม่ทราบท่านอาจารย์บิณฑบาตไปทางไหน หลงทิศหลงทาง ต่างคน
ต่างหลง ฝนตกมากต่อมากนะ โห มากจริง ๆ เปียกหมด น้ำนี้เป็นเหมือนกับหน้าฝน
เวลามันตกมาก ๆ ขนาดนั้นละ เพราะฉะนั้นเขาถึงไม่กล้าให้เราไปที่พัก เพราะไปที่พัก
ก็จะไปนั่งแช่น้ำอยู่นั้นมันเรื่องอะไร อยู่บนบ้านนี้ดีกว่า เขาก็เลยนิมนต์ให้ขึ้น แล้วหมู่
เพื่อนจะทำยังไง เขาว่าจะไปบอกพระทางโน้นว่าท่านฉันอยู่นี้ ให้พากันฉันทางโน้นเสีย
ไปไม่นาน เห็นคนวิ่งตามมาอีกมาหาเรา เราฉันแล้วบนบ้าน เรากลับไปพวกนั้นกำลังจะ
เริ่มฉันกัน ดูเหมือนสองสามองค์ เราก็ดูสงสารนะ ต่างคนต่างหลงทิศ แล้วฉันก็ฉันแช่น้ำ
จริง ๆ ด้วยอย่างเขาว่า ออกไปทำไม ออกไปก็ไปนั่งฉันแช่น้ำ มาเห็นพระท่านเอาอะไร
รองไว้นิดหน่อย เปียกหมดนั้นแหละ เรื่องเปียกไม่ต้องบอก เพราะเปียกมาแต่ในบ้าน
แล้ว อยู่ที่ไหนก็เปียก เปียกกับเปียกมันก็อยู่ด้วยกันได้ เราก็ดูไม่ลืมนั่นนี่

อู๋หนาวจริง เป็นอยู่เรื่อยอย่างนี้ เราไม่พูดถึงเรื่องอย่างนี้เพราะมันมากต่อมาก
เรื่องอย่างนี้นะ ความทุกข์ของพระกรรมฐาน แต่สำคัญที่ว่าจิตที่มุ่งต่อธรรมเท่านั้น ไม่มี
อะไรเป็นอุปสรรคนะ ไม่เคยเข็ดเคยหลาบไม่เคยกลัว ไม่สนใจ นี่ละธรรมเป็นของ
สำคัญอย่างนั้น พี่น้องทั้งหลายจำเอานะ ถ้าจิตหนักแน่นในธรรมแล้วจะไม่สนใจกับ
อะไร เรื่องความทุกข์ความยากลำบากอะไรมันไม่สนใจเลย ถึงจะเป็นอย่างนั้นจิตกับ
ธรรมก็อยู่ด้วยกัน พิจารณาอยู่อย่างนั้นท่านไม่ได้ปล่อย ไม่ใช่เชื่อ ๆ ซ่า ๆ ฝนตกบ้าง
ลมพัดบ้างร้องใส่กันแว้ว ๆ เหมือนบ่าอย่างนั้นท่านไม่มีอย่างนั้น เจอแทบทุกปี หน้า
ละหน้ามันเอาดีนะ ไม่มีที่มุงที่บัง เอากลดไปกางแล้วก็ลงเลยฝนพาดลงมามันก็หมด
เลย

แล้วแต่มันจะตกฝนนะ ถ้าเป็นกลางวันเสียจริง ๆ ก็ไม่เป็นไร ไม่ใช่เวลา
บิณฑบาตและไม่ใช่เวลากลางคืนซึ่งเป็นเวลาจนตรอก มันเอาตอนจนตรอกนั่นซี ถ้า
เป็นกลางวันจริง ๆ ก็ไม่มีอะไรแหละ บิณฑบาตเราไม่ได้ไป ยิ่งเราอยู่คนเดียวด้วยแล้ว
ส่วนมากเราไม่ค่อยบิณฑบาตแหละ ตกมาก็ตกไปเราก็ดูของของเราไปเสีย บิณฑบาตก็
ไม่บิณฑบาต ฉันก็ไม่ฉันเสียก็ไม่มีอะไร นี่ละความทุกข์ความลำบากของพระกรรมฐานท่าน
เป็นอย่างนั้น แต่ว่าท่านไม่ได้ถือเป็นเรื่องเป็นอารมณ์ เรื่องอย่างนี้รู้สึกว่าจะมีความรู้สึกอย่าง
เดียวกัน ไม่ค่อยสนใจ ทุกข์ยากลำบากอะไรท่านก็ไปของท่าน ใจเราก็ไปแบบเรา

เราพูดถึงเรื่องฝน หนัสนี้หนาวที่สุด หนาวกว่าหน้าฝนเสียอีก ฝนตกธรรมดาไม่เห็นหนาวอะไรนัก ตากฝนไปธรรมดาก็ไม่เห็นหนาวอะไรนัก แต่หน้านี้ โอ พิลึกจริง ๆ มันเข้าภายในหัวดับจนตัวสั่น มันหนาวจริง ๆ เทียวภูเขา เพราะฉะนั้นเราถึงไปทางภูพานนี้บ่อย ภูพานไปถึงกาฬสินธุ์นี่เป็นทำเลที่เราเที่ยวทั้งหมด เที่ยวเสียจนโซกโซน รู้ละเอียดลออหมดภูเขาลูกไหน ๆ เพราะไม่ได้ไปปีหนึ่งปีเดียว ปีนี้ขึ้นทางนี้ลงทางนี้ ปีนั้นขึ้นทางนั้นลงทางนั้น ขึ้นไปลงมาอยู่ในภูเขานี้ต่อไป ๆ จนกระทั่งถึงหนองสูงคำชะอี ภูเขาตั้งแต่วัดท่านวัน เราเที่ยวตลอดเลยนะภูเขาลูกนี้ ตั้งแต่วัดท่านวัน ภูเหล็ก เราเที่ยวตั้งแต่นี้ไปตลอดเลย ปีนี้ขึ้นทางนี้ลงทางนี้ ปีนั้นขึ้นทางนั้นลงทางนั้น หลายปีต่อหลายปีมันก็ทะลุถึงคำชะอี เพราะอยู่สกลฯ ๘ ปีเที่ยวภูเขาลูกนี้ ไปอยู่ทางห้วยทราย ๔ ปีก็เที่ยวทางโน้น มันต่อกัน ทางภูสิงห์ ภูวัว ภูลังกานี้ ๒ ปี เรียกว่าไปป่า ป่ารกชัฏป่าหนาป่าแน่นป่าเสือกินคน

เราเข้าไปเจอ ๒ แห่งที่เสือกินคน เขาจะมานอนเฝ้าเรา โห เสือกินคนนี่ฉลาดมากนะ ธรรมดาเราไม่ได้เห็นเสือ ๆ เพราะเสือมันหลีกคนมันไม่ให้พบคน เราจึงไม่ค่อยเจอเสือ เสือกินคนแล้วมันไม่ได้ไปอยู่ในป่าลึก ๆ นั้น มันแอบอยู่ตามไร้ตามสวนป่าละเมาะอย่างนั้นนะ ใครเปลอบีบเอาเลย พอกินนี้บิ๊บ นู่นไปอยู่ปากทิวบิ๊บนั้นนะ มันซ่อนเงื่อนมัน หลบภัย พอกินนี้บิ๊บหนีไปโน้น กินนู่นบิ๊บไปนู่นแล้ว พอจาง ๆ กลับมาอีกแล้ว เสือได้กินคนแล้วไม่กินสัตว์ เห็นชัดจริง ๆ นะ เข้าไปกัดสัตว์ในบ้านเขา กัดสัตว์นั้นกัดหลอกคน กัดหมูบ้างกัดวัวบ้างพอร้องคนก็ลงมา ลงมาก็คาบคนบิ๊บวิ่งไปเลย มันไม่ได้เอาสัตว์นะมันกัดหลอกคน ถึงว่ามันฉลาดมากเสือกิน

กัดที่ไหน ที่นี้คนเขาก็รู้ พอเห็นรายหนึ่งแล้ว ทีหลังมากัดเขาก็ไม่ลง คือมันกัดสัตว์นี้มันคอยจะเอาคน พอคนลงไปคาบวิ่งเลย คาบคน โอ้ย เหมือนแมวคาบหนูนะ ไม่ได้หนักนะคาบคน คาบวิ่งไปเลย มันแบกไปเลย วิ่งไปเลยคาบคน มันไม่ได้ลากได้เข็นนะ คาบคนนี่เหมือนเอาขึ้นบนหลังมันวิ่งไปเลย ไปเห็นแล้วทำเลที่เสือกินคน แต่เขาก็ฆ่าเท่านั้นแหละ เสือกินคนไม่นานแหละก็ถูกเขาฆ่า ใครจะไปฉลาดยิ่งกว่าคน ฆ่าตาย ทางกาฬสินธุ์แห่งหนึ่ง ทางดงศรีชมภูนี้แห่งหนึ่ง นี้ก็ถูกฆ่าทั้งนั้น แต่กินไปหลายศพนะ ทางดงศรีชมภูดูว่า ๘ ศพ มันกินห่าง ๆ กัน ทางนี้ก็ศพไม่รู้ เสือกินคนนี่ฉลาดมาก ที่เราไปเที่ยวนี้เจอ ๒ แห่งที่เสือกินคน นอกนั้นไม่มี ไปอยู่ในป่าในเขาที่ไหนก็ไม่เคยได้ยินว่าเสือกินคน

เขาอยู่ในป่าในเขาเขาก็อยู่กับเสือนั้นแหละ เสือกับคนเหมือนว่าเป็นอันเดียวกัน เขาไม่ได้กลัวเสือ เสือกินไม่ได้กลัวคนนักนะ แต่ไม่กินคน มันหลบ ๆ หลีก ๆ อยู่กับคนนั้นแหละ แต่ที่ไหนได้กินคนแล้ว โอ้ย เก่งมาก เป็นอย่างนั้นละเสือกิน ฉลาดมาก เราไป

เขาจะมานอนเฝ้า ไล่เขาหนี โอ้ ไม่ได้ ๆ ตายก็ตายไปเถอะว้างั้นเลย กลัวเสียแล้วให้คนมานอนเฝ้า ชายขี่กรรมฐานเหลือเกิน อย่าออกเที่ยวเลยมันจะขายขี่เขา ไล่หนีเลยเราไม่ให้มาอยู่ เรากินสัตว์มาเท่าไร ฟุงเรานี้มีแต่สัตว์เต็มห้อง เสือจะกินเราคนเดียวเท่านั้น กินก็ให้มันกินไปซี ตัดสินปั๊บเลย ก็ไม่เคยมากิน พุดถึงเรื่องเสือกินคน มันรวดเร็วว่ะ

สูบบุหรี่เราก็ระลึกถึงพระทอง เกิดปีเดียวกันกับเราชื่อกอง เป็นเพื่อนกันอยู่บ้านโนนทัน หนองตุม นิสัยท่านชอบตลก เรายังไม่ลืมนะ ตั้งแต่เป็นฆราวาสก็เป็นเพื่อนกัน เวลาไปบวช ท่านบวชก่อนเราพรรษาหนึ่ง อายุเท่ากัน คือท่านบวชเป็นเณร พออายุถึงพระท่านก็บวชเลย เราถึงพระแล้วยังไม่บวช เกือบ ๒๑ ปี คือ ๒๐ ปี ๙ เดือนเราถึงบวช เพราะฉะนั้นท่านถึงบวชก่อนเราพรรษาหนึ่ง ที่นี้เวลาบวชแล้วไปคุยกันที่กุฏิท่าน ท่านเป็นนิสัยชอบพูดตลก เหมือนจะหัวเราะหากไม่หัวเราะ มันทำให้คนอื่นหัวเราะจะตาย เราไปก็ไม่เคยคิดเคยอ่านก็เคยสูบบุหรี่อยู่บ้างแล้ว เห็นหมู่สูบก็นึกเหมือนกัน พอเห็นหมู่สูบเราก็จับปั๊บมาจุดสูบ

พระองค์นั้นนั่งอยู่ด้วยกันก็ว่า ไ้อ้พระบวชใหม่บวชมามันไม่มีธรรมมีวินัยว้างั้นนะ บวชมาไม่มีธรรมไม่มีวินัย บุหรี่นี้ได้ฟินทุอิชฐานแล้วยัง คือฟินทุอิชฐานนี้ธรรมดาจะฟินทุอิชฐานผ้าที่ได้มาใหม่ ซัดเป็นอะไร ๆ เป็นฟินทุตามพระวินัย ฟินทุแล้วอิชฐานถึงจะใช้ได้ ถูกต้องตามพระวินัย ที่นี้ท่านเห็นเราสูบบุหรี่ พุดเฉยนะ เราก็เชื่อละซี คนหนึ่งพุดหน้าตาซึ่งซังเหมือนเราผิดจริง ๆ นี่นะไม่ใช่ธรรมดา พุดหน้าซึ่งซังพระใหม่ไม่ทราบยังงัยบวชมาไม่มีธรรมไม่มีวินัย เราก็งง เอ้ ไม่มีธรรมวินัยยังงัย นี่ บุหรี่นี้ได้ฟินทุอิชฐานแล้วยังก็ไม่วู้ สูบสู่มสู่มสู่มทำ ว่าแล้วเฉยนะ ใครก็ไม่เคยคิดว่า บุหรี่จะต้องฟินทุอิชฐานเหมือนผ้า เราก็นึกไป เห็นหมู่เพื่อนสูบก็นึกไม่เห็นองค์ไหนฟินทุอิชฐาน แล้วมาว่าให้เรา คือเราเป็นเพื่อนกัน

ทำทำซึ่งซัง พระใหม่บวชมาไม่มีธรรมมีวินัยยังงัยกัน ไ้อ้ย หน้าเคร่งขริมนะ นี่ละเวลาจะตลกนะ เราก็นึกแล้ว อ้าว ต้องฟินทุอิชฐานหรือ อู๊ย นี่ยังไม่รู้หรือบวชมาขนาดนี้แล้ว ยังไม่รู้พระวินัยอีกหรือบวชมาขนาดนี้แล้ว เราก็นึกร้อนใหญ่เลยนึกว่าเราผิดวินัย แล้วบุหรือนี่มันฟินทุอิชฐานว้างั้นเราก็นึกว่าอย่างนั้น ไม่วู้นี่นาเพิ่งจะมาทราบเดี๋ยวนี้ ไ้อ้ย บวชมาขนาดนี้ยังไม่รู้ฟินทุอิชฐาน ตาย ๆ นี่เป็นอาบัติมาเท่าไรแล้ว ยังชู้เราก็ด้วยนะ ไม่มียิ้ม ๆ นะ ยังชู้อีก นี่บวชมานานเท่าไร มันเป็นอาบัติมาเท่าไรแล้วพระใหม่นี้ละ แล้วมันฟินทุอิชฐานว้างั้น บทเวลาจะพุด อู๊ยเราอยากฟาดหน้าผากเอานะมันโมโห ร้อนจนเป็นฟืนเป็นไฟเพราะเข้าใจผิด คนหนึ่งยังพุดหน้าตาเฉยชู้สบาย ๆ

บทเวลาบอกคำอธิษฐานนี้ที่มันขบขันนะ พอเราเต็มเหนี่ยวแล้ว คำพินทุ อธิษฐานเท่านี้ก็ไม่ได้ มันจะไปยากอะไรว่าเงี้ยนะ ไม่ยากแล้วมันว่ายังไง อิมัง ควันถมดั่ง อธิษฐามิ ควันถมดั่งคือควันถมจุมกเข้าใจใหม่ แล้วหน้าตาเฉยด้วยนะ หนึ่ง มันนำโมโห คนหนึ่งจะตายร้อนเป็นไฟ บทเวลาจะบอก มันจะยากอะไรเท่านี้ก็ไม่ได้ ยังขู่เราอีก ของ สั้น ๆ เท่านี้ก็ไม่ได้ มันจะยากอะไร ไม่ยากมันว่ายังไงละ อิมัง ควันถมดั่ง อธิษฐามิ โอ้ย เราโมโห เลยไม่ลืมนจนกระทั่งบัดนี้ แล้วเฉยเลย มันแปลกอยู่นะนิสัยคน คนหนึ่งจะตาย เป็นไฟ ยังเฉยยังขู่ตลอดอยู่ บทจะบอก อิมัง ควันถมดั่ง อธิษฐามิ มันโมโหอยากฟาด เราเลยไม่ลืมน ควันถมดั่งคือควันไฟมันกลบจุมกเข้าใจใหม่ พอสูบแล้วมันออกจุมกใช้ ใหม่ละ อิมัง ควันถมดั่ง อธิษฐามิ ปิดโธ่ มันนำโมโห เดียวนี้แกตายแล้วละ

พูดตลกดี อย่างนี้ละนิสัยของคน เวลาขู่เรานี่เราเป็นไฟไปจริง ๆ นะ นึกว่าผิดจริง ๆ ยังพูดขู่สบายอยู่ ไม่มีท่ามีทางอะไรเลยว่าเป็นลักษณะหยอกเล่น ไล่เข้า ๆ เลยถามเรื่องคำอธิษฐาน โอ้ย คำอธิษฐานก็ยังไม่ได้ ยังขู่อีกตลอด แล้วมันว่ายังไงละ มันไม่ ยืดยาวอะไรเลยยังไม่ได้อีกเธอ ไล่เราอีกนะ บทเวลาจะบอก อิมัง ควันถมดั่ง อธิษฐามิ โห มันโมโหเราก็ดี ตายแล้วละ บวชแล้วเป็นกรรมฐาน ตายเป็นโรคอะไรก็ไม่รู้ ไม่ได้ ไปเยี่ยม ไม่ได้ไปเผาศพแหละ ตายไปคงไม่ต่ำกว่าสี่ห้าปีมั้ง

พูดถึงเรื่องกรรมฐาน ท่านลำบากอย่างนั้นนะ ลำบากของกรรมฐานลำบากสบายนะ ไม่ได้ลำบากยุ่งเหยิงวุ่นวายเป็นกองทุกข์ ความลำบากถึงทุกข์ก็ทุกข์ภายในร่างกาย ทางจิตใจท่านมุ่งต่อธรรมตลอด ๆ เลย ก็เลยไม่รู้ว่าคุณทุกข์เป็นยังไง นำเข็ดนำ หลาบท่านไม่เห็นมี ถึงฤดูปีนี้ท่านออกของท่านสบายอย่างที่เคยออก เทียวกรรมฐาน เวลาท่านมาคุยกันนี้ โธ่ อัศจรรย์ พระกรรมฐานคุยกันเป็นชั่วโมง ๆ ท่านก็คุยของท่าน ได้ เวลาคุยกันแล้วมีแต่เรื่องอรรถเรื่องธรรม เรื่องความรู้ความเห็นแปลก ๆ ต่าง ๆ นั้นเห็นใหม่ละ วิธีจิตกับสิ่งที่เป็นามธรรมได้รู้กันเห็นกัน สัมผัสสัมพันธ์กัน พวกเปรต พวกผี เทวบุตรเทวดา ท่านถือเป็ธรรมดา

เหมือนตาเราต่างคนต่างเห็นอะไรก็ถือเป็ธรรมดาใช้ใหม่ ถ้าคนตาบอดมันผิดธรรมดานะ พวกบ้ามันพูดเรื่องอะไรก็ไม่เห็น เข้าใจใหม่ คนตาบอด แต่คนตาดีเขาพูดกันได้ที่แผ่นดิน แต่คนตาบอดรายหนึ่งมาเท่านั้นมันจะขวางเขาทันที ไอ้พวกบ้ามันคุยกันอะไร ก็ไม่เห็นด้วยนี้ จะเห็นอะไรก็มันตาบอด เป็นอย่างนั้นนะ เวลาท่านคุยกัน อันนี้ท่านคุยปลีกย่อยนะเรื่องภายนอก ภายในนั้นสำคัญ ท่านคุยกันเรื่องการภาวนาจิตสงบ มีความแยกคายยังไงต่อยังไง ท่านพูดของท่านไป แลแนวโน้ทางปฏิบัติด้วยกัน ก็เข้าใจไปเป็ลำดับลำดับเหมือนเราคุยกันนี้แหละ

พูดถึงเรื่องวิถีของจิต ความรู้ความเห็นของจิตที่มันรู้ยังงเห็นยังง ๗ พวกนักภavanaผู้เชี่ยวชาญทั้งหลายแตกฉานทางนั้นรู้ อย่างนั้นนะ ความรู้นี้ก็ไม่ได้เหมือนกัน แตกฉานต่างกัน เวลาท่านคุยกันถึงได้เพลิน พอพูดถึงเรื่องคุยกันเพลินนี้ก็มาโดนเราเข้าซี มาสร้างวัดที่แรกศาลาเล็ก ๆ อยู่ นั้น พระมาอยู่กับเราดูเหมือนประมาณ ๑๒-๑๓ องค์มาสร้างวัดที่แรกที่นี่ พระประมาณสัก ๑๒-๑๓ องค์เท่านั้น เพราะฉะนั้นศาลาหลังเล็ก ๆ จึงนั่งได้สบาย ข้างล่างก็เป็นที่นั่งของพวกญาติโยมเขา ตอนนั้นท่านสิงห์ทองไปเที่ยวทางอำเภอมุกดาหาร จากกันไปดูเหมือนได้พรรษาว่ามั่ง ออกจากนี้ไปเที่ยว ท่านกลับมา มาคุยกันสองต่อสอง ไปเที่ยวทางมุกดาหาร ไปทางไหน ๆ ก็มาเล่าให้ฟัง

คุยกันไปคุยกันมา ฟาดตั้งแต่สองทุ่ม สองคนเท่านั้นนะ อย่างนั้นละมันเพลินของมันเอง ตั้งแต่สองทุ่มจนกระทั่งตีสี่ ดุณาฬิกา โอ้ย นี่มันจะสว่างแล้ว ไปเลิก นี่มันจะสว่างแล้วตีสี่แล้ว แล้วเดือนมิถุนา ตี ๕ มันก็สว่างแล้ว นี่ตีสี่แล้ว ไป ก็เลยลุกปุ๊บไป พอไปแล้วเราไม่ได้คิดว่าจะนอน คือไปจากนี้แล้วจะไปเดินจงกรมเลย เพราะจะสว่างแล้วยังเหลืออีกเพียงชั่วโมงเดียว เราก็จะไปเดินจงกรม ที่นี้พอไปถึงแล้วก็เอายามไปวางไว้ที่นอนแล้วยึดเส้นสัณนิทหนึ่ง เพราะนั่งตั้งแต่สองทุ่มจนกระทั่งตีสี่ เหน็ดเหนื่อยมาก เลยเอายามไปวางไว้ที่นอนแล้วก็ยึดเส้น ดัดเส้นทำนั่นทำนี่ เพราะเราเคยฝึกหัดอนามัยร่างกายเราตลอดนะ ยึดเส้น ดัดเส้นทุกอย่าง ดัดทำนั่นทำนี่ พอตัดทำสุดท้ายก็นอนหงายยึดเส้น ยึด ๆ ไปเลยหลับเลย หลับจริง ๆ นะไม่ทราบหลับยังงมันเร็วขนาดไม่ให้อู้ตัวเลย พอยึดเส้นถึงท่านอนหงายยึดเส้น ยึด ๆ หลับไปเลย แล้วหลับจริง ๆ ไม่ใช่ธรรมดา

ท่านสิงห์ทองท่านก็ไม่นอนเพราะไม่ใช่เวลานอนแล้ว พอเข้าท่านก็ไปบิณฑบาตกลับมา กลับมาแล้วเรายังไม่ตื่น ยังยึดเส้นอยู่นั้นนะ ท่านสิงห์ทองไปก็ไปสะกิดนิ้วเท้า ปู๊ปปู๊บลุกขึ้นมา หือ ผมขโมยหลับนี่นาเราก็อ้วน ดัดเส้นมันไปใหญ่ นี่หมู่เพื่อนไปบิณฑบาตแล้วยัง บิณฑบาตยังงบิณฑบาตกลับมาแล้ว นู่นนะหลับจนกระทั่งหมู่เพื่อนบิณฑบาตกลับมาไม่รู้ตัวเลยนะ อยู่ที่วัดนี้มีอันนี้เป็นครั้งหนึ่งเราไม่ลืมนะ ที่ไหนที่มันดัดเราเราก็อ้วน ตั้งแต่บวชเรามีสามหนเราไม่ลืมนะ คือมันดัดเราว่างั้นเออะ นอกจากนั้นไม่เคยมี เสียทำมันตรงไหนก็ต้องบอก ตรงนี้เสียทำให้มัน จนหมู่เพื่อนบิณฑบาตทั้งวัดกลับมาแล้วไปปลุกเรามาฉันทันที คึกคักลุกขึ้น หือ หมู่เพื่อนไปบิณฑบาตแล้วเหรอ บิณฑบาตอะไร บิณฑบาตมาแล้ว โอ้ ตาย ๆ

นี่ละที่ว่าคุยกันเรื่องธรรมะ มันเพลินของมันเอง ตั้งแต่ตีสองถึงตีสี่ ถึงขนาดที่ว่าดัดเส้นไปเลยเที่ยว นี่เรื่องมันดัดเรา คราวหนึ่งก็อยู่เชียงใหม่ อันนั้นจวนจะสอบเร่งดูหนังสือ นอนงีบเดียว ตีสองลุกขึ้นแล้วดูหนังสือ เหนื่อยมากที่นี่ ตีห้า อันนี้ก็ยึดเส้น

เหมือนกันนะ ยึดเส้นที่ไรต์ดทุกที่เราไม่ลืมนะ ที่เราเสียท่ามีแต่เสียท่าตอนยึดเส้นนี้ละ ดัดเส้นตอนนอนยึดเส้น เสร็จแล้วลูกก็จะไป มันไม่เป็นอย่างนั้นซี ยึดไปเลย อยู่จันทักก็เหมือนกัน นั่นก็นั่งตั้งแต่ตีสาม นั่งภาวนาจนกระทั่งเริ่มสว่างแล้ว นกร้องจ๊กแจ็ก ๆ สว่างแล้วยึดเส้นเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ไหว้พระแล้วก็จะไปศาลา ยึดแล้วหลับไปเลย แต่นี้ไม่นานนักก็ตื่นขึ้นมา ท่านเพิ่งไปร่ออยู่ประตูแล้ว หมู่เพื่อนไปบิณฑบาตหมดแล้ว ยังเหลือแต่สายของเราสายเดียวซึ่งอยู่ใกล้ ๆ ก็พอดีทัน

นี่ครั้งหนึ่งที่อยู่จันทบุรี อยู่เชียงใหม่ครั้งหนึ่ง แล้วก็มาอยู่ที่นี้ครั้งหนึ่งเราไม่ลืมนะ มีแต่ยึดเส้นทั้งนั้นแหละสามหนนี่นะ สถานที่ทดลองก็ยึดเส้น ก่อนจะลูกจากที่ยึดเส้น เสียก่อนเลยไปใหญ่ อยู่ภู่นกียึดเส้นเสียก่อนที่เชียงใหม่ ไปใหญ่อีกเหมือนกัน อันนั้น หมู่เพื่อนบิณฑบาตกลับมา จะมาปลุกฉันจ้งหันเหมือนกันนะ ที่วัดเจดีย์หลวง นี่เราก็ไม่ลืมนะ ไม่ได้ปลุกฉันจ้งหันตั้งแต่สถานที่ทดลอง ที่นี้ก็ปลุกฉันจ้งหัน มันก็ถูกกับโยมแม่พูดแหละ ที่โยมแม่วิตกวิจารณ์ เวลานอนแล้วเหมือนตายนะลูก เข้ากันได้เลยเข้าใจไหม เข้ากันได้ที่โยมแม่ท่านสั่งเสียเราตอนเราจะไปบวช

มานั่งบึ้งบึ้งนี้เลยแม่นะ เราเตรียมของแล้วนะกำลังจะลูกจากนั้นแล้วก็จะออกไป วัดโยธาฯ เข้านาคบวช ที่นี้พอเตรียมของอะไรมาวางไว้แล้วเตรียมจะไป แม่ก็มานั่งบึ้ง เราไม่ลืมนะ นี่แม่จะบอกนะ เราก็อึ้ง ก็ไม่เคยชมลูกแหละ วันนั้นชมเพื่อจะทูลงเรารู้ นี่แม่จะบอกนะ อย่างอื่นอย่างใดแม่ไม่มีทางต้องติ แต่เรื่องการนอนนี้เหมือนตายเลย ไม่เคยมีที่จะลูกออกไปลำพังตนเอง พอบอกให้แม่ปลุก เช่น เราจะไปไหนตอนเช้าแต่เช้านี้สั่งแม่ให้ปลุก เท่านั้นที่เรียกว่าทอดธุระเรา แต่แม่ไม่รู้เรื่องของเราซี พอบอกแม่ว่า พรุ่งนี้ปลุกแต่เช้าหน่อยนะจะไปธุระวันนี้ พอแม่รับทราบเท่านั้นเราก็นอน เรียกว่าทอดธุระ ปล่อยเลย ถึงเวลาแม่ก็มาปลุกเอง มันก็ทอดธุระ

ที่นี้แม่ก็จับเอานั่นละชีว่นอนเหมือนตาย ส่วนพี่ชายเขาบอกแม่ก็จริง ถึงเวลาเขาจะไปนี่แม่ยังไม่ปลุกเขาไปก่อนก็มี แต่เราไม่เคยมีต้องเหมือนตายทุกที นี่เวลาออกไปบวชแล้ว หมู่เพื่อนไปบิณฑบาตหมดกลับมาแล้ว ไปปลุกคุณบัวมาฉันจ้งหัน คุณบัวยังนอนไม่ตื่นนี่ อย่าให้แม่ได้ยินนะลูก แม่นี้เอาหัวมุดดินลงเลย แม่เป็นห่วงการนอนเท่านั้นละ ทางนี้ก็ฝังกัก掖นะ เจยเลย พอออกจากนี้ไปแล้วก็เอาตัวเองเลย ที่นี้แม่จะไม่ได้มาปลุกนะ เราต้องเป็นตัวของเราตลอดไปเลย จากนั้นก็ติดฝิ่ง ที่นี้การหลับนอนไม่ต้องบอก จะนอนเวลาไหนตื่นเวลาไหนติดฝิ่ง ๆ ไม่เคยมี ก็มีสามหมัดนี่ละ หมัดเชียงใหม่ หมัดสถานีทดลอง หมัดวัดป่าบ้านตาด เราแพ้มันตรงไหนเราก็บอก

พูดถึงเรื่องการนอน การฝึกตัวเองต้องเป็นอย่างนั้นนะ ต้องฝึกจริง ๆ นี่เราฝึกทุกอย่างต้องจริงทุกอย่างเลยเรา ไม่มีเคลื่อนคลาดนะ เช่น การหลับนอนนี้จะเอาเวลา

ไหนตื่นเวลาไหน กำหนดปับไว้เลย พอถึงเวลานั้นมันจะติดของมันฝิ่ง ๆ ไม่มีเคลื่อนไหว คลาดเลยตลอดมา เช่น การนอนนี่นอนจนกระทั่งเป็นแบบแม่เนื้อดินนายพรานนะ คือ มันสะดุ้งเลยเทียว พอรู้สึกตัวนี้มันจะสะดุ้งเลยเทียว ไม่ได้ตื่นนอนธรรมดาณะ ตั้งแต่วัน ก้าวเข้าไปเป็นนาควชเป็นพระที่แม่สั่งเสียแล้ว เรื่องการนอนนะลูก เหมือนตายเลยนะ ตั้งแต่นั้นพอไปถึงก็สอนตัวเองแบบบังคับเลย แล้วก็เป็นอย่างนั้นตลอด จนกระทั่งถึง ๑๘ พรรษาฟิงซี

ตั้งแต่วันก้าวเข้าไปบวชนาคจนถึง ๑๘ ปี การหลับการนอนนี่จะเป็นนิสัยเลย พอรู้สึกนี้มันจะติดของมันเอง เมื่อเป็นนิสัยแล้วเราไม่ต้องตั้งใจลุก พอรู้สึกนี้มันจะติดของมันฝิ่ง ๆ เลย ที่แรกเราก็ฝึกของเราติดฝิ่ง ๆ นะ ที่นี้พอมันชินแล้วพอรู้สึกนี้มันจะติดของมันเองฝิ่ง ๆ ถึง ๑๘ พรรษาถึงได้แก้ไขใหม่ โห แก้ไขก็ไม่ได้ง่าย ๆ นะมันเป็นนิสัยแล้ว พอรู้สึกมันติดก่อนแล้ว ๆ จนกระทั่งฝึกได้ ที่นี้ฝึกได้มันก็เลยเถิดเสีย เวลาตื่นนอนนี่อยากลุกก็ลุก ไม่อยากลุกก็นอนอีกต่อไปเฉยเลย เดียวนี้เป็นอย่างนั้นนะ มันเลยเถิดเสียทุกอย่าง เดียวนี้เราไม่มีกฎเกณฑ์นะการหลับการนอน มันเลยเสียทุกอย่าง

เวลาฝึกมันฝึกอย่างนั้นจริง ๆ อยู่ที่ไหนให้อยู่ในกรอบ ๆ เลย ไม่ให้ตำหนิตัวเองได้ ตำหนิตรงไหนนั้นละความเดือดร้อนอยู่ตรงนั้น แพร่วันยังคำ ถ้าสมมุติว่าเราได้ถูกตำหนิตัวเองตรงไหน นั้นละรู้สึกว่ามันไม่สบาย ต้องพยายามแก้แค้นกันจนได้ แก้จนได้แล้วถึงจะลงใจได้ จะยอมแพ้ไปเลยนี้ไม่ได้สำหรับเรา นี่เป็นนิสัยฝึกมาอย่างนั้น จนกระทั่งมาบวชก็เป็นนิสัยอย่างนั้นมาตลอดเลย นิสัยของเก่าที่เอามาใช้ อันไหนที่เห็นไม่ เป็นประโยชน์ตัดออกหมดเลยเทียว เอานิสัยพระล้วน ๆ ไปใช้ นิสัยพระไม่ใช่นิสัยที่ลืมนิสัยตัว มีสติสตั้งตั้งหน้าตั้งตาขยันหมั่นเพียรอดทนทุกอย่าง รวมเข้ามาในพระหมด เพราะฉะนั้นถึงเก็บอันนี้ไว้เข้าบรรจุในหัวใจของเรา อะไรที่เป็นส่วนของฆราวาส อันนั้นไม่ใช่เรื่องของพระ ตัดออกทันทีไม่ให้มีเงื่อนไขต่อกันเลย จึงเอานิสัยพระไปใช้ล้วน ๆ เลย นี่การปฏิบัติ

การฝึกตัวให้เป็นคนดีต้องมีข้อบังคับตัวเอง ปล่อยเลยตามเลยไม่ได้นะ เราไม่เคยเห็นได้ดิบได้ดีเพราะการปล่อยเลยตามเลย เราไม่เคยได้นะ ต้องได้แบบนี้ละ ได้แบบตัดสันดาน ๆ เด็ดเท่าไร ๆ ยิ่งได้ของแปลกประหลาดอัศจรรย์ขึ้นมาเป็นที่ระลึกลับันทุกครั้ง ๆ เพราะฉะนั้นการฝึกการหัดตัดแปลงตัวเองจึงเป็นของดีตลอดมา ไม่เคยมีความจิตจางเลย เห็นว่าเป็นของมีคุณค่าตลอดมา เราฝึกหัดตัดแปลงเข้มข้นเท่าไร ผลยิ่งปรากฏในทางที่ดีขึ้นมาเรื่อย ๆ มันก็เป็นคติเครื่องเตือนใจจนฝิ่งเป็นนิสัยไปอีกทีหนึ่ง ต้องมีฝึกชี่ ไม่ฝึกไม่ได้ นะการปฏิบัติตัวเอง

เวลาฝึกต้องฝึก เวลาเต็ดต้องเต็ด เวลาอ่อนมันคอยอ่อนอยู่แล้วแหละ พอเราจะอ่อนนี่มันเลยอ่อน อ่อนเปียกไปเลยนะ ต้องแข็งไว้ตลอดเวลา นี่เคยมาอย่างนั้น ทุกอย่างจึงเรียกว่าเคย ทำอย่างไรเป็นอย่างนั้นเลย อย่างยอมแพ้วตัวเองนี่ไม่ให้แพ้ ถ้าสมมุติว่าแพ้วตรงนี้ พยายามแก้ แก้งจนชนะได้แล้วถึงจะตายใจได้ ถ้ายังแพ้วอยู่นั้นเหมือนว่าให้ตายเสียดีกว่า อย่าให้เหลือเป็นมนุษย์ไม่มีค่าอะไรเลย ต้องเอาตรงนั้นนะ มีค่าด้วยการชนะ ๆ ตลอดไป แล้วคนเราก็ออยู่ภาคภูมิใจนะ ถ้าแบบแพ้วตลอดไป อู๊ย ใช้ไม่ได้ ไม่ดีเลย ไม่เป็นท่า

การที่พูดสอนพี่น้องทั้งหลายนี้เราก็อุดออกมาจาก ตั้งแต่เป็นฆราวาสก็เป็นเหมือนคนทั่ว ๆ ไป แต่เวลาเป็นพระให้เป็นพระสมบูรณ์แบบ นี่สำคัญอันนี้ เข้ามาสู่ความเป็นพระแล้ว ไม่ให้เรื่องของฆราวาสที่เป็นเรื่องนิสัยไม่มีขอบเขตนั้น ไม่ให้เข้ามายุ่งเลย ตัดออก ๆ ให้มีแต่เรื่องของพระ อยู่แบบธรรมแบบวินัย แบบสำรวมระวังตลอดเวลาจนเคยชินเป็นนิสัย ทีนี้เมื่อเป็นนิสัยแล้วมันก็ชินใจ ไม่ว่าจะตั้งหน้าจะระมัดระวังมันรู้เอง ๆ หลบหลีกปลีกตัวเองที่เดียว เวลาชินแล้วก็ป็นนิสัย

การรักษาธรรมวินัยนี้นะ ทีแรกเราก็ระมัดระวังรักษาเต็มเหนี่ยวนั้นละ ไม่ระวังมันผิดจริง ๆ เพราะเราเคยรุ่มร่ามมาแล้วตั้งแต่เป็นฆราวาส ไม่มีกฏมีเกณฑ์ เวลาभावเป็นพระเข้าสู่กรอบแห่งความดีงามแล้ว ต้องบังคับให้อยู่ในกรอบนี้ตลอด ทีนี้ต่อไปนานไป ๆ มันก็ค่อยชิน ๆ มันก็อยู่ในกรอบเพราะมันเป็นนิสัยไปเลย ไปที่ไหนก็ไปแบบพระ จะว่าตั้งใจสำรวมระวังก็ไม่เห็นมี แต่อะไรที่จะขัดกับธรรมกับวินัยจะรู้ทันที พลิกปั๊บ ๆ ทันทันี่เรียกว่ามันชินเป็นอย่างนั้นนะ ถ้าได้ฝึกให้เป็นนิสัยแล้วดีด้วยกันทั้งนั้น

จึงต้องให้พยายามฝึก เราอย่าปล่อยนะ การปล่อยเนื้อปล่อยตัวมันปล่อยมามากต่อมาก ผลของมันมีแต่เดือดร้อนวุ่นวายแก่ตัวเองนะ การระมัดระวังเข้มงวดกวดขันมีหลักมีเกณฑ์นี้ ถึงจะลำบากลำบากในการเข้มงวดกวดขันตัวเองก็ตาม แต่ผลเป็นที่อบอุ่น ๆ ไปเรื่อย ๆ นะดี ให้พากันจะเอานะ นี่เคยฝึกไว้แล้วจึงได้มาสั่งสอน ใคร ๆ ก็ตามฝึกมาแล้วเรียบร้อย นอนนี่ก็ต้องได้ฝึกใหม่

ตั้งแต่ก้าวเข้าสู่วัดเป็นนาคถึง ๑๘ ปีเรื่องการหลับการนอนอันนี้เป็นแบบฉบับไปเลยไม่มีเคลื่อนคลาด ถึงพรรษา ๑๘ เราคิดเสียใหม่นะ ที่เราจะมาเปลี่ยนแปลง คือเวลามันตื่นแบบนั้นเราก็อเห็นว่าถูกต้องแล้ว เพราะเป็นแนวรบ เข้าสู่ความเป็นนักรบจะนอนใจไม่ได้ ต้องมีท่านักรบเสมอ เราปฏิบัติตัวเราเท่ากับนักรบนะ ทีนี้ก็มาถึงขนาดนี้แล้ว อะไร ๆ ก็รู้สึกว่าเป็นที่พอใจ จะรบจะรากับอะไร ๆ เราก็อเข้าใจเราเรียบร้อยแล้ว ทีนี้จะผ่อนผันสั้นยาวเรื่องธาตุเรื่องชั้นการหลับการนอนการอยู่การกิน การกินนี่ก็เรียก

ว่าบีบบังคับตลอด ไม่ให้มันกินอิมหรือไม่ให้กิน นี่เป็นการบีบบังคับตัวเองเพื่อความเป็นคนดี ครั้นเวลามันได้สัดได้ส่วนของมันตามความรู้สึกเจ้าของแล้ว การอยู่การกินก็จะปล่อยให้มันเป็นสภาพธรรมดา คือฉันทไปเรื่อย ๆ ที่นี้ไม่อด อาหารก็ไม่อดละที่นี้ เราจะฉันทไปเรื่อย ๆ เราก็กินไปเรื่อย ๆ ของเราอย่างนั้น

ที่นี้การนอน พอรู้สึกตัวแล้วให้รู้ทิศทาง ทิศใต้ทิศเหนือ ด้านนั้นด้านนี้ ชัดเจนแล้วค่อยลุกขึ้นมาอย่างสวยงามว่างั้นความหมายนะ ไม่ให้ลุกขึ้นแบบติดฝิ่ง ๆ คือลุกแบบนั้นแบบนักรบเข้าใจไหม ะยะนี้จะพูดว่าเราออกจากสนามรบหรือลงเวทีมาแล้วเป็นคนธรรมดา จะพูดอย่างนั้นก็ไม่ได้ พรรษา ๑๘ นี้จึงฝึกตัวใหม่ ให้นอนธรรมดา ๆ เรียบ ๆ ถึงอย่างนั้น โห เป็นปีกว่านะ ไม่ใช่เล่น มันติดของมันเอง ๆ มันเป็นนิสัย จึงไม่เข้ามาสู่สภาพตามที่เราต้องการฝึก ให้ลูกธรรมดาตื่นธรรมดา ที่นี้จากนั้นแล้วมันไม่ธรรมดา มันก็เลยเถิดอยู่เหมือนกันนะ พอจากนั้นแล้วที่นี้พอตื่นขึ้นมาฝึกหัดได้สัดได้ส่วนแล้ว ตื่นขึ้นมาแล้วอยากลุกก็ได้ไม่อยากลุกก็ได้ นอนเฉย เต็มวันนี้เป็นอย่างนั้นนะ แบบนอนเฉย เป็นอย่างนั้นนะ มันเลยเถิดอย่างว่าแหละ

ทุกวันนี้เราไม่มีกฏมีเกณฑ์นะการหลับการนอน ไม่มีเราก็บอกเราไม่มี เราไม่มีกฏเกณฑ์ข้อใดมาตั้งเรานะเดี๋ยวนี้ เราปล่อยให้ตามสภาพของมัน คือปล่อยให้ตามสภาพของธาตุของขันธ เวลาที่ธาตุขันธมันอ่อนของมันแล้ว เราก็ก่อนตามสภาพ ปฏิบัติตามธาตุตามขันธ เราไม่ได้ปฏิบัติตามธรรมดาเหมือนแต่ก่อน แต่ไม่ผิดเรื่องธรรมมันก็ไม่ผิด เป็นแต่เพียงว่าเราไม่เข้มขันทางด้านธรรมะ จะต้องอย่างนั้นจะต้องอย่างนี้ใช้ไหมละ ที่นี้มันก็เลยกลายเป็นอ่อนเปียกไปตามธาตุขันธ เช่น กลางค้ำกลางคี่นอย่างนี้ เวลานอนมันนอนไม่หลับ มันขัดมันปวดตรงนั้นตรงนี้ นี่ธาตุขันธบังคับแล้ว แล้วทำไมแก้ไขกัน แก้ไขก็ลงเดินจงกรมบ้าง เดินจงกรมแล้วธาตุขันธมันก็ค่อยอ่อน เส้นอะไรอ่อน เดินไปเดินมาสะดวงสบาย ไปหลับนอนก็หลับได้ง่าย ถ้ามันขัดมันปวดนั้นนอนไม่หลับนะ เราจึงต้องมีเปลี่ยน เปลี่ยนเดินจงกรมบ้างอะไรบ้าง

การเดินจงกรมของเราทุกวันนี้จึงเอาแน่ไม่ได้นะ ไม่มีความแน่นอนสำหรับธาตุขันธอันนี้ บางที ๖ ทุ่มลงไปเดินก็มี มันบอกแล้วมันบังคับแล้ว มันขัดมันปวด บางทีตี ๑ ก็มี ตี ๒ ก็มี ตี ๓ ตี ๔ แล้วแต่ธาตุขันธมันจะบ่งบอก เราก็ก่อนเปลี่ยนตามธาตุขันธ เวลานี้เอาธาตุขันธเป็นประมาณนะ ไม่ได้เอาจิตใจเป็นประมาณ ธรรมเป็นประมาณนะ ต้องเอาธาตุขันธเพราะเราใช้ธาตุขันธเป็นประโยชน์แก่โลก เราต้องบำรุงมันไว้อย่างนั้นที่เราปฏิบัติต่อธาตุขันธก็เพื่อประโยชน์แก่โลก เพราะจะนำธาตุขันธนี้ไปใช้ เป็นอย่างนั้นนะ เวลานี้จึงไม่มีอะไรเป็นตัวของตัวเอง เราพูดถึงเรื่องธาตุขันธนี้มันเป็นใหญ่กว่าเรา เป็นใหญ่ตลอดมา

แต่ยังงี้ก็ตามเราจะอ่อนไปแบบไหน ๆ ก็ตาม เราไม่เคยมีความเดือดร้อนในตัวของเราว่าได้บกพร่องไปหรือได้อ่อนเปียกแพ้วไป ๆ อย่างนี้เราไม่มี อ่อนก็อ่อนลงไปตามที่เรที่ตั้งใจอนุโลมเอง ตั้งใจลดหย่อนผ่อนผันเอง เวลาเราจะหยุดเมื่อไรเราก็หยุดได้ใช้ใหม่ล่ะเพราะเราเป็นผู้ปล่อยเองหยุดไว้เองรั้งไว้เอง เป็นอย่างนั้นนะ ไม่ได้ทำสู่มี่สู่มี่ทำ อยู่กับหมู่กับเพื่อนจึงบอกเคยพูดให้ฟัง แบบหุหนวกตาบอดอยู่ไปอย่างนั้นนะไปที่ไหน ๆ นี่ต้องเป็นแบบหุหนวกตาบอดไป ถ้าจะให้ไปตามเรื่องของหุตาหรือจิตสติปัญญา มันทำงานของมันแล้วมันจะดูไม่ได้ ไม่ใช่ยกตัวข่มท่านนะ พอมองพบทางนี้มันเห็นแล้วความผิดพลาด ไม่มากก็น้อยมันจะบอก คือเรื่องของกิเลสมันแสดงตัวออกมาให้ธรรมจับมันได้ ๆ ตลอดใช้ใหม่ล่ะ นั่นละที่ว่ามันรู้มันเห็นอยู่ตลอด เคลื่อนมาตรงไหน ๆ มันรู้ บกพร่องตรงไหนมันจะบอกในตัวของมัน บอกในตัว

ทีนี้เราจะไปเตือนทุกสัปดาห์ทุกส่วนไม่ได้เข้าใจใหม่ล่ะ ก็แบบหุหนวกตาบอดไป ถ้ามันควรที่จะเตือนก็เตือนเสียบ้าง ควรจะดุก็ดุเสียบ้าง ถ้าพูดภาษาโลกมันทนไม่ไหวก็ว่าเสียบ้างเข้าใจใหม่ ถ้าพอทนได้ก็หันกลับไปหุหนวกตาบอดไปอย่างนั้น นี่มันก็ส่อให้เห็นเรื่องความคิดความอ่าน ความตั้งอกตั้งใจ ความจริงจังหรือไม่จริงจัง ของผู้มาเกี่ยวข้องเรา เราเคยปฏิบัติตัวของเรายังงี้เรารู้ของเรา ทีนี้สิ่งที่มาเกี่ยวข้องเป็นภัยหรือเป็นคุณมันก็รู้ ๆ โดยลำดับลำดับ ถึงว่าทนเอาเนอะอยู่กับหมู่กับเพื่อนนี้ แบบหุหนวกตาบอดไป ไปที่ไหนก็แบบหุหนวกตาบอดไปก็อย่างนั้นแหละ จะให้เป็นไปตามนั้นไม่ได้ อยู่กับใครไม่ได้นะ ต้องอยู่คนเดียวของเรา นี่เรียกว่าสบาย ไม่มีอะไรมายุ่งนะ ถ้าอยู่กับหมู่กับเพื่อนสิ่งที่ขัดขวางมันก็ออกจากกิริยาของหมู่ของเพื่อนจนได้

แม้ที่สุดทำงานอะไร ๆ นี้รอบคอบหรือไม่รอบคอบมันก็บอกอยู่ในผลงาน งานแสดงออกมายังงี้ ๆ นี่ผลงานเป็นอย่างนี้ ออกมาจากความฉลาดหรือความโง่ ความเอาไหนหรือไม่เอาไหน ความจริงจังหรือความเหลวไหล มันจะบอกในผลงาน ๆ เอาผลงานนี้กางขึ้นเลยมันกระเทือนถึงเจ้าของผู้ทำ ๆ ว่าผิดถูกชั่วดีประการใดบ้างทันทีเลย นี่มันเป็นอย่างนั้นนะ ธรรมละเอียดยขนาดนั้นนะไม่ใช่ธรรมดา ถ้าถึงขั้นละเอียดแล้วพูดไม่ถูกเลย นี่เอามาพูดเพียงขั้นที่ควรจะพูดกันได้รับกันได้ในโอวาทของพระพุทธเจ้าที่เลยจากนั้นแล้วก็ให้ปล่อยไปตามนิสัยบุญกรรมของใครของเราไป แต่จะสอนเพื่ออันนั้น จึงต้องพยายามปลุกปั่นกันขึ้นตรงนี้แหละ สอนตรงนี้ ต่อไปจะค่อยฉลาดไปเอง ๆ

อย่างที่พูดนี้ไม่ได้คุณนะ ไอ้เรื่องความมืดบอดนี้มันก็เหมือนกันหมดก็ยกบอกแล้ว เขาเหมือนเรา-เราเหมือนเขาไม่มีอะไรผิดแปลกกันความรู้สึก กิเลสได้ครอบหัวอยู่แล้วต้องเป็นลักษณะเดียวกัน แต่การฝึกเรื่อย ๆ ฝึกเรื่อย ๆ ฝึกไป ๆ ความมืดบอดก็ค่อยจางไป ธรรมคือความสว่างกระจ่างแจ้ง ความเห็นโทษเห็นคุณขึ้นจากธรรม ขึ้น

จากสติปัญญา มันจะค่อยแสดงตัวมันออกไป สว่างไปเท่าไรมันก็ยิ่งรู้ออกไป ๆ รู้ออกไปเรื่อย ๆ มันเป็นในหัวใจดวงนั้นแหละ ดวงที่เราฝึกอยู่นั้น คือเพื่อความรู้มันก็ต้องรู้ไปไม่มากก็น้อยเพิ่มกันเข้า ต่อไปมันก็จำออก ๆ กว้างออก ๆ เป็นในหัวใจดวงนี้นะ ใจนี้จึงเรียกว่าฝึกได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ว่างั้นเลยนะ

ใจฝึกไม่ได้พระพุทธเจ้าเป็นศาสดาไม่ได้ พระสงฆ์สาวกเป็นสารถีของเราไม่ได้ เราฝึกเราไม่ได้เราก็เป็นคนไม่ได้ เมื่อเป็นคนไม่ได้จะเป็นอะไร หมามันเป็นทั่วบ้านทั่วเมืองมันเป็นได้ง่ายเข้าใจไหม นั่นอยากว่างั้นนะ มันเป็นหมาได้ง่ายนะ จะเป็นคนนี่เป็นได้ยาก เราต้องฝึกของเราซิ พยายาม ฝึกเพื่อความดีฝึกไปไหนฝึกเถอะทุกซอกทุกมุมทุกที่นั่น ๆ ไม่มีเสียผลนะ ถ้าปล่อยตามเรื่องของกิเลสนี้จมไปเรื่อย ๆ จนเป็นนิสัย ทำดีไม่ได้เลย ให้จำเอานะ ต้องต่างคนต่างฝึกเจ้าของซิไม่ฝึกไม่ได้นะ ธรรมเป็นเครื่องฝึกคนให้ดีแท้ ๆ นี่ทำไมมาฝึกเราทุกคนจะไม่ดี โอวาทเป็นของดิบของดีเลิศเลอ สอนคนให้เลิศเลอมาขนาดไหน สอนเราทำไมจะเป็นคนเลวไปได้ ถ้าเราปฏิบัติตามต้องดีจนได้ ตามแบบลูกศิษย์มีครูนั้นแหละ ให้จำกันให้ดีนะ

วันนี้เทศน์สอนในแบบนี้ให้พากันจำเอานะ การฝึกฝนอบรมสำคัญมาก ไม่งั้นมันเหลวไหลนะ โลเล ต้องฝึก เมื่อมันเคยชินแล้วมันก็ธรรมดาเราไปทุกอย่าง จะอ่อนมันก็อ่อนได้ง่าย เวลาอยู่ในกรอบของความฝึกอบรมเราแล้ว เราจะอ่อนผ่อนผันสั้นยาวก็ไปได้ง่าย จะติดฝึกลับไปได้ง่าย เพราะเราคนเดียวเข้าใจไหมเป็นผู้ฝึกเรา จะให้พอเหมาะพอดีกับทางไหน ไม่ว่าทางอนุโลมผ่อนผันหรือทางอ่อนหรือทางแข็งเราทำได้ด้วยกันทั้งนั้น อ่อนก็อ่อนเพื่อความเหมาะสมกับเหตุการณ์บ้านเมืองหรือสถานที่บุคคล เครื่องครัดก็เคร่งครัดตามสถานที่บุคคลและตัวของเราเอง มันเป็นขั้น ๆ ไปอย่างนั้น แล้วก็ดีไปเรื่อย ๆ คนเรา

ไม่ฝึกไม่ได้นะต้องฝึก เห็นไหมหมามันรังแกกันไม่เรียหวาดแล้ว นั่นฝึกหมาเข้าใจไหม เรื่องฝึกหมาเราก็ยังได้ทำให้พระอยู่เมื่อ ๒ วันมานี้ ไอ้หมีมันไปรังแกเขา มันทำใหญ่หมาตัวนี้ทำใหญ่ ก็ได้บอกหมู่เพื่อนตั้งแต่มันหัวเท่ากำปั้น ระวังให้ดีนะหมาตัวนี้หมาตัวนี้มันจะทำใหญ่นะ มันจะคอยรังแกเขาเรื่อย ๆ มันทำใหญ่วางอำนาจนะ มันตัวเล็ก ๆ นะเกิดมานะดูแล้วบอกพระไว้เลย แล้วก็เป็นอย่างนั้นตลอดมาจนกระทั่งทุกวันนี้ผิดไหมล่ะ มันไปหารังแก เรื่องกัดมันไม่กัดแหละคือมันกลัวไม่เรียหวาด ถ้าไม่มีไม่เรียหวาดมันจะกัดได้นะ มันไปทำท่าแสร้งตัวนั้นแสร้งตัวนี้ ไม่เรียหวาดป๊ะ หมอบระวัง บางทีแสร้งวางหนีเลยกลัวไม่เรียหวาดข้างหลัง นี่ต้องฝึกอย่างนั้นนะ ไม่ฝึกไม่ได้นิสัยมันเป็นอย่างนั้นเราถึงได้สอนอยู่เรื่อย

แล้วก็พูดถึงเรื่องมันไปรั้งความเขาอยู่นั้น มันรั้งแกเขา แฮ่ ๆ ใส่เขา เอาไม้เรียวไปหวดใส่ พอหวดแล้วมันก็หมอบไม่ต่อสู้นะ เรามองดูอยู่ที่นี่ พอถูกไม้เรียวมันก็หมอบทางนี้ก็กระหน่ำเรื่อย ใ้ผู้ตีหมาที่ตีหมามันสู้หมาไม่ได้ คือหมาฉลาดกว่า มันรู้จักเจ้าของ เจ้าของตีมันหมอบ แต่เจ้าของไม่รู้จักหมา เลยกลายเป็นหมาแทนมันไปเลย ใ้หมาตัวนั้นมันมาเป็นคน เราเลยบอกไป นั่นนะเขายอมแล้วนะ ใ้ให้หยุดนะเขายอมแล้ว คือเขาหมอบเรียกว่าเขายอม เมื่อเขายอมแล้วเราต้องหยุดเมียนตีมันถึงถูก นี่เขายอมแล้วยังกระหน่ำ เราก็ดูหน้าพระชิตี เขายอมแล้วนั่นนะ มองเห็นอยู่ที่นี่ ทำไมจึงตีชานบ ๆ เรายากเอาไม้ฟาดหลังพระอีกทีหนึ่ง เขายอมแล้วความหมายว่านั่นนะ ถ้ามีคนฉลาดยิ่งกว่าเราอีกจะมาฟาดหลังเรา แฮ่ ๆ ฟาดลงไปเลยเราจะหมอบใ้คนนี้อีกเหมือนกัน ถ้าเหตุผลเหนือเรา ถ้าเหตุผลไม่เหนือเรา เราจะกัดเก่งกว่าหมาอีกเข้าใจไหม มันต้องอย่างนั้นซี

นี่ทำอะไรไม่ได้คิดได้อ่าน ตีหมา หมายอมแล้วยังตีอยู่ ที่นี้ชานบเลยเขายอมแล้วนั่นนะ ชีมือไปนั่นต้นเสา เขาหมอบ ตีเท่าไรเขาก็ยังหมอบ ใ้หมีเขายอมเจ้าของเขา เจ้าของยังไม่รู้เรื่อง ทางนี้ต้องไปชานบพระอีกทีหนึ่ง นั่นเห็นไหม ตีหมาก็โง่ว่าไ้สอนหมามันก็โง่แล้วจะใ้หมาฉลาดมาจากไหน เราไม่ได้สอนใ้หมีไ้วันนะ หมีพระองค์นี้มึงจำเอาไ้วันนะมึงจำหน้าไ้วันนะถ้ามาตีมึงที่หลังมึงไ้หวดเอาเลยจะว่าจี้ เพราะตีมึง มึงยอมแล้วมันยังไม่รู้จักยอม พระองค์นี้ใ้มึงไ้ชานบตกฟากกำแพงเลยนะ เรายังไม่ได้สอนใ้หมีเรา เป็นอย่างนั้นนะ วันนี้ก็พูดเพียงเท่านั้น วันนี้มีกัณฑ์เทศน์บ้างไหมมีบ้างไหมหรือลามปามไปเลยไม่ทราบไปแบบไหน ๆ นะวันนี้ฟาดลงถึงใ้หมีเลย มายุติกับใ้หมีนะ เอาละพอแล้ว

คุณหมอรทัยฝากถวายเจ้าคะ ๒๐ ดอลลาร์

หมอรทัยไปอยู่ไหนเดี๋ยวนี้

ยังอยู่ยังไม่ประสบความสำเร็จเจ้าคะ

สมัครผู้แทนยังไม่ได้เธอ

คงจะกลับมาเป็นคุณหมอใหม่เจ้าคะ

เป็นหมอกับหมามันใกล้กันนะ ถ้าพลิกไม่ดีเดี๋ยวนะจะเป็นใ้หมีนะ เข้าใจไหม สมัครผู้แทนยังไม่ได้พวกความหวังใหม่นะ ความหวังใหม่คราวนี้มันก้าวไปทางไทยรักไทยเสียมากต่อมากเมืองไทยเรา อย่างนี้ก็ไม่ขึ้นอยู่กับใครละเข้าใจไหม เราบอกเราเป็นผู้นำใ้ฟังเสียงหัวหน้า ตัวนี้ตัวสำคัญ แล้วก็เป็ผลสำเร็จเรื่อยมาอย่างนี้ ค่อยราบรื่นไปละ เราจะคอยแะคอยดูคอยสอดคอยส่องตลอดเวลาเราไม่ได้ปล่อยมือ ะ เพราะชาติเป็นของเราทุกคน แล้วเราเป็นหัวหน้าเป็นผู้นำ เราจะต้องใ้ความพินิจพิจารณา

เพื่อชาติบ้านเมืองของเราเต็มกำลัง ด้วยเหตุนี้ระหว่างชาติบ้านเมืองกับศาสนาจึงแยกกันไม่ออก จะต้องประสับประสานกันอยู่ตลอดเวลาอย่างนี้ละ

เมื่อวานนี้ไปปากชม ไม่ตั้งใจไปให้อะไรนะ เอาแต่ของไปเต็มรถแล้วก็หลงไปเลยไม่ถามอะไรเลยเพราะเราจะไม่ให้ เหตุไรจึงไม่ให้เพราะเราไม่มีของจะให้เข้าใจไหม เราหมดขนาดนั้นนะ เมื่อวานนี้ท่านเจ้าคุณธรรมบัณฑิตก็มาขอเงินติดหนี้เขา เขาฟ้องว่านั่นคือหนี้ดูเหมือน ๑๗ ล้าน สร้างอะไรเจ้าคุณองค์ก่อนที่เสียไปนั้นนะ สร้างยังไม่เสร็จยังติดหนี้เขา ๑๗ ล้าน เลยมาขอเงินจากเรา บอกว่าเขาฟ้อง เขาฟ้องยังไถว่าชินะ ทางไหนฟ้อง ทางบริษัทเขาฟ้องมา คำว่าฟ้องนี้เป็นเรื่องของทางกฎหมายบ้านเมือง เขาก็อาศัยกฎหมายบ้านเมืองมาพูดถึงเรียกว่าฟ้อง ความจริงเขามาเตือนเรา เราติดหนี้เขาถึง ๑๗ ล้านไม่ได้มีเงินอะไรให้เขาเลยไม่สมควรอย่างยิ่ง เราก็ออย่างงี้แหละ ที่ถูกแล้วเขามาเตือนเรา เพราะฉะนั้นเรามีเท่าไรก็ให้เขา นี่เขาจะมาขอเพียง ๔ ล้านก่อน เวลานี้เงินได้ ๑ ล้าน ๕ แสนแล้ว

เมื่อวานเราเลยให้ไปอีก ๑ ล้าน แต่ยังไม่ได้อะไรนะ ลั่นคำเฉย ๆ กับถามว่าเมื่อไรจะต้องการเงิน ถึงวันที่ ๑๘ เดือนหน้าจะให้เมื่อไรก็ได้ เอาเข้าใจแล้ว เราก็เป็นอันว่าให้ ๑ ล้านกับที่วัดโพธิ์มีอยู่แล้ว ๑ ล้าน ๕ แสนก็เป็นเงิน ๒ ล้าน ๕ แสนยังอีก ๑ ล้าน ๕ แสนจะครบจำนวนที่เขาขอในพักนี้ก่อนว่างั้น เมื่อวานนี้เราจึงได้ลั่นคำให้ไป ๑ ล้านอย่างนั้นละเราให้อยู่เรื่อย ๆ ตอนเย็นเมื่อวานนี้ ส่วนทางปากชมไม่ได้ให้เลย ให้แล้วก็กลับมาเลย เรื่องราวเป็นอย่างนั้นวานนี้ เอาละให้พร

เปิดดูข้อมูล วันต่อวัน ทันท่อเหตุการณ์ หลวงตาเทศน์ถึงเรื่องอะไร ทาง internet

www.luangta.com หรือ www.geocities.com/bantadd